

Tvarosloví a slovní druhy v českých gramatikách francouzštiny

(PF JU České Budějovice, 2010, 74 stran včetně příloh)

Cílem práce Jitky Peroutkové je postihnout specifika slovnědruhových klasifikací francouzštiny vytvářených v rámci různých gramatik francouzského jazyka napsaných českými (slovenskými) autory a vydaných na území dnešní České republiky v letech 1900-2010. Práce je rozdělena do tří velkých kapitol.

V první kapitole se nejprve se věnuje obecně teoriím slovních druhů – podává historický přehled hlavních pokusů o slovnědruhové klasifikace (Platón, Aristotelés, Dionýsios Thrácký, Varro, Priscianus, Beauzée, Tesnière, Bally a současný francouzský funkcionalismus). Sumárně uvádí přehled kritérií, podle kterých je slovní druhy možné třídit.

Dále srovnává klasické slovnědruhové klasifikace, které se vyskytují v referenčních gramatikách francouzského a českého jazyka a konstatuje rozdíly. Pro češtinu se na rozdíl od francouzštiny vydělují jako samostatné slovní druhy číslovky a částice, ve francouzštině pak determinanty a uváděcí výrazy. Rozdíly jsou i v pojetí citoslovcí.

Ve druhé kapitole pak uvádí výsledky bibliografické rešerše, kterou provedla v rámci České národní bibliografie. Nalezené publikace roztříbila do čtyř skupin podle předem stanovených kritérií.

Ve třetí části práce se věnuje detailnímu srovnání slovnědruhových klasifikací v jednotlivých gramatikách (rozebírá pouze první skupinu z nalezených publikací). Soustředí se na ty slovní druhy, u kterých konstatuje největší klasifikační rozdíly – determinanty, číslovky, částice, citoslovce, uváděcí výrazy a přičestí. Konstatuje, že rozdíly, které v jednotlivých klasifikacích našla, jsou zapříčiněny buď rozdílnou gramatickou tradicí českou a francouzskou (číslovky, částice, citoslovce) nebo rozdíly v gramatickém systému obou jazyků (determinanty).

Vyjádřím se postupně ke všem třem kapitolám práce.

Pokud jde o první, teoretickou část, konstatuji, že výklad má přehlednou strukturu. Diplomantka teoreticky řeší všechny otázky, které jsou vzhledem k tématu práce relevantní. Oceňuji rovněž, že diplomantka konzultovala relativně velké množství zdrojů, převážně frankofonní odborné lingvistické literatury. Samotné zpracování zdrojů vykazuje ovšem některé nedostatky, v obecné rovině i v detailu. Vytýkám poněkud slabší úroveň stylu diplomantčina výkladu. Často je patrný silný vliv francouzského originálu, místy výklad působí poněkud útržkovitě (str. 8-10). Dochází i k opakování týchž informací (str. 7 a str. 19). Pokud jde o detaily – vadí systematické uvádění latinských a řeckých vlastních jmen podle francouzského zdroje, v česky psané práci je nutno uvádět český ekvivalent (Varro nikoli Varron, Priscianus nikoli Priscien, Quintilianus nikoli Quintilien apod.). Co je míněno 1. osobou singuláru u jmen (str. 4)? Spojení sémantický význam (str. 5) je pleonastické. Str. 13 – *partes orationis* a nikoli *partes orationes*.

Dále považuji za poněkud nepřesné uvádění pojetí slovních druhů pod odkazem Wilmet 2003 (str. 26). Diplomandka vychází pouze ze schématu uvedeného v publikaci na str. 50. Wilmet zde zcela v zásadě koncepce své „grammaire“, která je „critique“ rozebírá třídění slov u jiných autorů francouzské gramatické tradice. Svou vlastní koncepci determinantů pak obšírně rozebírá v kapitole 5 nazvané „Les déterminants“. Odkazujeme-li na Wilmeta, musíme uvést jeho vlastní koncepci, která by si to určitě zasloužila.

Ke druhé kapitole, ve které diplomantka uvádí výsledky rešerše, nemám připomínek. Je cenným seznamem gramatik francouzštiny od českých autorů, které za posledních 110 let u nás vyšly.

Třetí kapitola je v podstatě mechanickým (nemíněno pejorativně) popisem pojetí nekonsenzuálních slovních druhů v českých gramatikách. Výsledky, ke kterým diplomantka došla, bylo lze očekávat, přínosem práce je uvedení podrobných grafů slovnědruhových klasifikací v jednotlivých dílech. Analýze by prospělo více nadhledu a styl by si zasloužil větší pečlivost. Vzhledem k tomu, že se jedná o stať popisnou, nemám k ní žádné další připomínky.

Jen v detailech: Šabršulova mluvnice je hodnocena jako „příliš vědecká“ str. 38, co vede diplomantku k tomuto tvrzení?

Na str. 40 diplomantka tvrdí: „některé determinanty zná čeština formálně“, co tím přesně míní? Tvrzení je dle mého názoru přinejmenším problematické.

Důrazně vytýkám slabou jazykovou úroveň francouzského resumé.

Práce splňuje všechny požadavky na diplomové práce kladené. Doporučuji ji k obhajobě a vzhledem k výše uvedenému navrhuji klasifikovat známkou **velmi dobře**.

V Českých Budějovicích dne 14. května 2010.

PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

